

PREDMET METODIKA NASTAVE GLAZBENIH INSTRUMENTATA I PJEVANJA – PREGLED NASTAVNE PRAKSE NA UMJETNIČKIM STUDIJIMA U HRVATSKOJ

PRE-SERVICE TEACHER TRAINING IN MUSIC - REVIEW OF TEACHING PRACTICE IN THE MUSIC STUDIES IN CROATIA

red.prof.art. Marina Novak

Sveučilište u Zagrebu Muzička akademija, Zagreb, Hrvatska

Sažetak

Ovaj rad razmatra trenutno stanje na području nastave metodike nastave glazbenih instrumenata i pjevanja na umjetničkim studijima u Republici Hrvatskoj. U uvodnom dijelu autor daje opći pregled sadržaja predmeta koji se bave metodikom nastave glazbenih instrumenata ili pjevanja te analizira sadržaj temeljem dostupnih dokumenata, studijskih programa i izvedbenih planova. Središnji dio rada bavi se analizom rezultata istraživanja. Ispitanici su sveučilišni nastavnici (N = 14) koji predaju predmet tog sadržaja na tri visokoškolske ustanove u Republici Hrvatskoj koje, između ostalog, obrazuju buduće nastavnike individualne nastave glazbenih instrumenata/pjevanja. Podaci su prikupljeni pomoću anketnog upitnika, koji je osim niza pitanja zatvorenog oblika dao mogućnost ispitanicima da slobodno opišu, komentiraju te daju sugestije o sadržaju, načinu izvođenja, nedostacima te mogućim poboljšanjima u izvedbi nastave predmeta Metodika nastave glazbenih instrumenata / pjevanja. Rezultati prvog dijela istraživanja ustanovili su značajne razlike u sadržaju predmeta koje se ne mogu protumačiti isključivo različitom prirodom tehnike glazbenog instrumenta, odnosno pjevanja, dok rezultati drugog dijela istraživanja ukazuju i na praktičnu različitost u pristupu, načinu izvođenja kao i zahtjevima koji se postavljaju studentima tijekom nastave i na ispitu. Zaključni dio rada sumira i komentira navode ispitanika o mogućim poboljšanjima na području izobrazbe budućih nastavnika individualne nastave glazbenih instrumenata /pjevanja.

Ključne riječi: glazbene škole, glazbena pedagogija, metodika, nastava glazbenih instrumenata i pjevanja, školovanje nastavnika

Ne samo da nastavnik glazbe u srednjoj školi ne smije biti jedino puki specijalista, učitelj vještina, već po strukturi svoje struke koja je od prvorazrednog odgojnog karaktera, a napose po osebujnoj privlačivosti umjetničkih predmeta, koje obrađuje u školi, on mora biti ne samo u punom smislu riječi ravnopravan nastavnik kao i svi ostali, već što više zbog specifičnosti umjetničkih svojstava njegovih predmeta, oni moraju biti upravo središnja, atrakciona točka i svih đaka i svih nastavnika. Njegov rad i njegovo djelovanje mora imati jakog odraza na cjelokupan školski život, a posebno na kulturnom i religioznom području (...). Jasno je međutim, da će moći vršiti svoju mnogostruko složenu funkciju, koliko u školi toliko u javnom kulturnom životu samo tada ako bude kao ličnost u svakom pogledu potpuno izgrađen, odlično stručno spreman, općekulturno što je moguće bolje obrazovan i napose temeljito izgrađen u pedagoškom pogledu.

(Mate Demarin, ulomak iz *Prijedloga za reformu pedagoškog studija na Akademiji glazbe*, Zagreb, 14. travnja 1941.)

U sklopu visokoškolskog glazbenog obrazovanja instrumentalista i pjevača, osim primarno umjetničkog obrazovanja, u cilju postizanja profesionalne izvođačke izvrsnosti, u pravilu se odvija i obrazovanje budućih nastavnika nastave glazbenih instrumenata i pjevanja u glazbenim školama. Polifonia working group (2010,7,14) ističe da je dualitet u obrazovanju trend na visokoškolskim glazbenim institucijama u Europi. Obrazovanje glazbenika kao izvođača i kao nastavnika pruža budućem profesionalnom glazbeniku više mogućnosti na tržištu rada. Na području visokog glazbenog školstva u na prostoru Hrvatske potreba za školovanjem nastavnika za nastavu glazbenih instrumenata i pjevanja prepoznata je vrlo rano. Metodike nastave instrumenata na Muzičkoj akademiji u Zagrebu utemeljene su još tridesetih godina prošlog stoljeća. U akademskoj godini 1935./1936. se po prvi puta u redu predavanja pojavljuju predmeti 'Pedagogika' i 'Metodika' (Državna muzička akademija, 1936). Već slijedeće godine red predavanja se proširuje na 'Pedagogiku', 'Metodiku klavira', 'Metodiku pjevanja', 'Metodiku solfeđa i teorije' te 'Psihologiju' (Državna muzička akademija, 1937). U redu predavanja iz 1940. godine (Državna muzička akademija, 1940) navodi se kao obvezno „Hospitiranje i praktična predavanja u Pripravnom tečaju i iz klavira/pjevanja u Nižoj školi“. Metodike gudačkih instrumenata ustanovljene su nakon drugog svjetskog rata, a duhačkih pokretanjem studija sredinom pedesetih godina prošloga stoljeća (Kos, 1981).

Četiri visokoškolske ustanove - Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, Odjel za glazbenu umjetnost Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu, Odsjek za glazbenu umjetnost Umjetničke akademije Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te Odjel za glazbu Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli u sklopu svojih studijskih programa imaju predmete koji studentima instrumentalnih studija daju pedagoške kompetencije potrebne za uspješan rad u nastavi osnovnim i srednjim glazbenim školama. U nastavku je predstavljena analiza sadržaja

javno dostupnih dokumenata vezanih uz predmete kojima se službeno stječe kompetencija za rad u nastavi glazbenih instrumenata.

Pedagoške kompetencije na području glazbe

Prema radnoj skupini Polifonia (2010, 64-67) pedagoške kompetencije na području glazbe odlikuje šest glavnih obilježja:

- Nastavnik je svojim učenicima umjetnički i izvođački uzor koji stvara glazbeno poticajno okruženje za učenje
- Nastavnik planira i organizira – definira ciljeve, prati i vrednuje procese u svrhu učinkovitog poučavanja i učenja
- Nastavnikova je komunikacijska i pedagoška kompetencija u službi razvoja glazbenog potencijala učenika
- Nastavnik stvara podržavajuće i suradničko okruženje za učenje
- Profesionalni rast i razvoj nastavnika krozrefleksivnu pedagošku praksu i samovrednovanje
- Nastavnik kao promicatelj umjetničke djelatnosti, suradnik i poveznik između škole, zajednice i društva

Metodika nastavnog predmeta prema Beženu (2008, 53) ima ulogu obrazovne teorije svoje matične znanosti, odnosno u ovome slučaju, umjetnosti. Osim pedagoških, ona uključuje i filozofske, psihološke te sociološke aspekte prijenosa izabranih sadržaja u obrazovnu praksu. Juntunen (2014) ističe kao najvažnije osobine instrumentalnih glazbenih pedagoga njihove umjetničko-glazbene i sviračke vještine, smatrajući da su upravo one preduvjet dobre nastave instrumenta. Osim tehničkih izazova, one obuhvaćaju koncepte i umijeća vezana uz umjetničko izražavanje koja mogu dovesti do pravih didaktičkih rješenja i rezultirati dobrom nastavom. Iz navedenoga proizlazi da su temeljni sadržaji studija - umjetnička nastava instrumenta i pjevanja, skupno muziciranje te ostali teorijski i stručni umjetnički sadržaji u čvrstoj vezi s sadržajima takozvane 'pedagoške grupe predmeta'.

Pregled i analiza sadržaja predmeta Metodika nastave

U nastavku su analizirani opisi sadržaja predmeta Metodika nastave instrumenta (klavir, violina, flauta) te pjevanja iz studijskih programa Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu (2005) i Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu (2013). U pregledu svih dostupnih dokumenata uočeno je da se pristupi predmetu donekle razlikuju s obzirom na prirodu

instrumenta. Stoga su u ovome tekstu analizirani oni koji reprezentiraju pojedine skupine – pjevanje, instrumente s tipkama, te duhačke i gudačke instrumente. Pri pregledu opisa uočava se različitost sadržaja: neki se predmeti zadržavaju na pitanju tehnike i interpretacije (Klavir/MA) ostavljajući predmetu koji ih slijedi (Pedagoška praksa 1 i 2) razradu načina rada u nastavi, dok drugi uključuju i tijesno vežu praktični rad uz teorijski dio već u sklopu ovoga predmeta (Pjevanje UMAS/MA). Pojedini opisi uključuju u sadržaj osnovne pojmove opće i glazbene pedagogije (Klavir/UMAS, Flauta/MA), pregled razvoja instrumenta kroz povijest, njegova akustička svojstva (Violina UMAS i MA, Flauta/MA), te anatomiju (Pjevanje i Violina/UMAS i MA, Klavir/MA, Flauta/MA). Gotovo svi programi (Klavir, Violina/UMAS, Klavir, Pjevanje, Violina i Flauta/MA), izlažu sadržaje vezane uz tehniku i interpretaciju, način stjecanja glazbenih znanja, umijeća te specifične nastavne metode i organizaciju nastavnog sata, odabir učenika, početnu nastavu, vježbanje, izbor primjerene literature, motivaciju te pripremu za javni nastup. Daljnje teme su načini praćenja i vrednovanja učenikova rada, informacije o nastavnom planu programu osnovne i srednje škole te analize povijesnih i suvremenih škola za početno učenje sviranja. Neki od opisa razrađuju posebne teme poput učenja napamet, poučavanja teorije glazbe u sklopu učenja instrumenta i osobni razvoj. Tamo gdje postoje, iznose se glavna obilježja pojedinih 'škola' te alternativnih pristupa. Detaljan pregled prema kategorijama tema prikazan je u tablici 1.

područja / teme	Klavir UMAS*	Pjevanje UMAS	Violina UMAS	Flauta UMAS	Klavir MA**	Pjevanje MA	Violina MA	Flauta MA
opća i glazbena pedagogija	x	x				x		x
nastavne metode	x	x	x	x		x	x	x
planiranje i organizacija nastavnog sata	x		x				x	x
početna nastava			x	x		x	x	x
individualizirani pristup		x				x		
praćenje i vrednovanje	x						x	
predispozicije i odabir učenika	x				x		x	x
anatomija i fiziologija		x			x	x	x	x
stjecanje glazbenih znanja i umijeća	x	x	x		x	x	x	x
vježbanje	x				x		x	x
motivacija	x					x	x	x
javni nastup, trema	x					x	x	x
tehnika i interpretacija	x	x	x		x	x	x	x
nastavni plan i program	x						x	x
školska literatura, pedagoški repertoar	x			x			x	x
analiza početnica				x			x	x
poučavanje teorije glazbe	x							
obilježja pojedinih škola sviranja	x			x				x
alternativne metode							x	x
povijesni razvoj instrumenta			x				x	x

literatura i izvođači kroz povijest	x			x
akustička svojstva instrumenta	x	x	x	x
nastavna sredstva i pomagala	x			
učenje napamet	x		x	
intonacija	x		x	
nadarenost, kreativnost	x			
povrede glazbenika			x	x
tehnike mentalnog i tjelesnog opuštanja		x		
praktični rad	x	x	x	
osobni razvoj			x	x
cjeloživotno učenje				x

*UMAS –Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu; **MA – Sveučilište u Zagrebu Muzička akademija

tablica 1 prikaz sadržaja predmeta Metodika nastave instrumenta /pjevanja prema studijskim programima

Pretpostavljajući mogućnost da svi sadržaji nisu u studijskim programima dostatno opisani te da se u izvođenju nastave predmeta Metodike sadržaji revaloriziraju i osuvremenjuju provedeno je istraživanje o praksi izvođenja ovog predmeta na umjetničkim akademijama u Hrvatskoj.

Istraživanje o praksi izvođenja predmeta Metodika nastave instrumenta /pjevanja

Istraživanje o praksi izvođenja predmeta Metodika nastave instrumenta /pjevanja nadovezuje se uz gore predstavljenu analizu pedagoške grupe predmeta na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj i sadržaja predmeta Metodika nastave. Cilj istraživanja bio je utvrditi stvarno stanje provedbe nastave, obveze studenata i način ocjenjivanja, te prikupiti stavove i mišljenja izvoditelja predmeta o poželjnim i stvarnim ulaznim kao i izlaznim kompetencijama studenata, o poteškoćama i mogućem unapređenju predmeta. Nadalje, istraživanje želi utvrditi razinu i oblike suradnje ispitanika s drugim nastavnicima, njihovoj stručnoj aktivnosti na ovom području uključujući i informacije o sudjelovanju ispitanika u izradi nastavnog plana i sadržaja predmeta Metodika nastave instrumenta /pjevanja.

Metodologija

Temeljem istaknutih ciljeva istraživanja izrađen je anketni upitnik s 30 pitanja. Anketni upitnik sadrži 14 zatvorenih i 16 otvorenih pitanja, podijeljena na 4 cjeline, a izrađen je i distribuiran ispitanicima pomoću web aplikacije 'Google forms'. Ispitanici su kontaktirani putem e-maila i zamoljeni da ispune i pošalju upitnik. Podaci su prikupljeni anonimno.

Kako bi se prikupilo čim više podataka, s četvero ispitanika obavljen je polustrukturirani intervju koji je pitanjima slijedio anketni upitnik dajući im mogućnost da šire i slobodnije

odgovore na postavljena pitanja te govore i o temama koje nisu obuhvaćene upitnikom. Intervju je sniman, odgovori na zatvorena pitanja su pismeno bilježeni dok su otvorena pitanja naknadno transkribirana. Podaci su, zbog relativno malog uzorka i prirode odgovora obrađeni kvalitativnom analizom sažimanja i usporedbe.

Ispitanici

Uvidom u nastavne programe i izvedbene planove ustanovljeno je da ukupno 26 nastavnika predaje predmet Metodika nastave instrumenta / pjevanja na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj. Ukupan broj sudionika ovog istraživanja je 14 nastavnika. Njih desetoro koji su se odazvali da ispune anketni upitnik, i četvero ispitanika s kojima je proveden djelomično strukturirani intervju u trajanju od 1 do 1.30 sata. Ispitanici koji su intervjuirani reprezentiraju nastavnike metodike različitih instrumenata - klavira, violine, udaraljki i pjevanja i imaju dugogodišnje iskustvo u izvođenju tog predmeta. Iskustvo u izvođenju ovog predmeta svih ispitanika kreće se od 1 do 3 godine, za petoro ispitanika, (36%), jedan ispitanik ima 4-7 godina radnog iskustva, dvoje 8-14, a njih šestoro (43%) ima iskustvo duže od 15 godina. Devetero ispitanika (64%) predaje i neki drugi pedagoški predmet, najčešće Pedagošku praksu, dok njih petoro od pedagoških predmeta predaje samo Metodiku.

Rezultati

Prvi dio upitnika ispitao je osnovne informacije o izvođenju kolegija. Prema odgovorima ispitanika predmet se najčešće (64%) izvodi u ciklusima od dvije (3), tri (3) i četiri i više godina(3), dok petoro (38%) nastavnika izvodi Metodiku nastave instrumenta/pjevanja svake akademske godine. Grupe studenta najčešće su vrlo male, 1-5 studenta (43%), 6-10 (21%) dok je samo pet skupina (36%) veće od 10 studenata. Prema saznanjima ispitanika velika većina studenata (90% i više) koji studiraju na instrumentalnim studijima i pjevanju upisuje pedagošku grupu predmeta kao izborni modul.

Kao poželjne ulazne kompetencije nastavnici prvenstveno navode dobro vladanje tehnikom sviranja instrumenta, odnosno tehnikom pjevanja, zatim zrelost, zainteresiranost, komunikacijske vještine, položene ostale ispite iz pedagoške grupe predmeta te dobro predznanje iz solfeggia i teorije glazbe te povijesnog razvoja i poznavanje literature za određeni instrument. Međutim, često se susreću s nedostatkom znanja ili oskudnim predznanjem. Ističu da razina predznanja ovisi o tome jesu li studenti usvojili znanja na drugim pedagoškim predmetima ili su stekli određenu praksu radeći u glazbenim školama i

sposobni su ga odgovarajuće primijeniti. Premda mnogi imaju vrlo solidnu sviračku tehniku najčešće ne znaju verbalizirati ono što rade. Ispitanici navode da su studenti u početku vrlo često nezainteresirani, međutim da njihova motivacija raste tijekom nastave Metodike. Analizom odgovora ispitanika na pitanje o sadržaju nastave uočljiva je raznovrsnost odgovora (tabela 2).

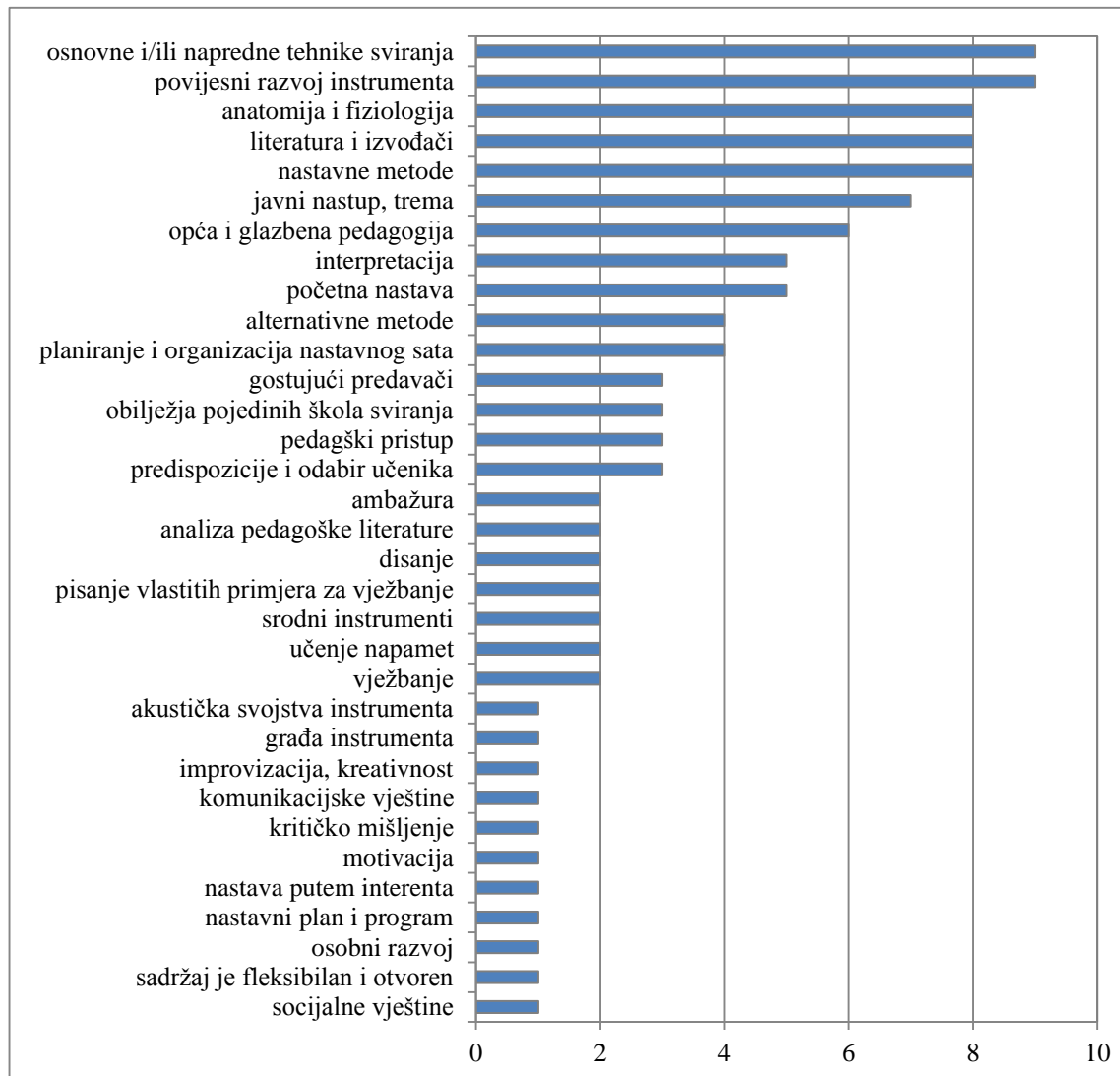

tabela 2 prikaz sadržaja predmeta Metodika nastave instrumenta /pjevanja prema rezultatima istraživanja

Najučestalije čestice su navodi da je u sadržaj predmeta uključena materija o osnovnim i naprednim tehnikama sviranja i povijesnom razvoju instrumenta (9), zatim o anatomiji sviračkog aparata te fiziologiji sviranja/pjevanje, glazbenoj literaturi i njenim izvođačima te nastavnim metodama (8). Sedam ispitanika navodi da u nastavi Metodike govori o problemima vezanim uz javni nastup, tremu i načinu njezina prevladavanja, šestoro u sadržaj predmeta uključuje teme iz opće i glazbene pedagogije. Ostali sadržaji pojavljuju se manjom

frekvencijom. Zanimljivo je da su anketirani nastavnici nastojali ojačati neke od kompetencija za koje su smatrali da nedostaju studentima, primjerice, uključivali su sadržaje za razvoj komunikacijskih i socijalnih vještina, kritičkog mišljenja i osobnog razvoja.

Anketirani nastavnici navode da imaju propisanu literaturu, samo dvoje ima vlastiti udžbenik ili skriptu dok se drugi služe naslovima drugih autora, najčešće na stranom jeziku. Isto tako studente upućuju na korištenje dopunske literature. Intervjuirani nastavnici istakli su kao nedostatak nedovoljan broj (recentnih) naslova koji se tiču specifičnih metodičkih pitanja nastave instrumenta / pjevanja na hrvatskom jeziku, štoviše, osjećaju se pozvanim da u skorije vrijeme pripreme i publiciraju svoje nastavne materijale.

Kao odgovor na pitanje o obavezama studenata na predmetu tijekom nastavne godine nastavnici ističu redovitost u pohađanju nastave, zatim seminarske i druge pisane radove uz prezentaciju pred ostalim studentima, provjere znanja putem kolokvija, čitanje zadane literature, praktične vježbe, hospitaciju nastave na glazbenim školama i ogledni nastavni sat. Neki od nastavnika hospitacije i praktični rad u nastavi ostavljaju za predmet Pedagoška ili Metodička praksa koji studenti upisuju narednih godina, dok drugi integriraju sadržaje oba predmeta tijekom jedne akademske godine. Završnu ocjenu oblikuju najčešće temeljem usmenog ispita (9 odgovora) uzimajući u obzir izvršenje obveza tijekom nastavne godine. Najčešće ocjene su vrlo dobar (6) i odličan (7 ispitanika, 1 nije dao odgovor).

Izjašnjavajući se o izlaznim kompetencijama studenata ispitanici su istakli slijedeće:

- općenito bolje shvaćanje pedagogije i problema koji se pojavljuju u nastavi,
- svijest o važnosti kvalitete nastave u glazbenoj školi,
- polazne osnove za uspješnu i kompetentnu nastavu konkretnog instrumenta od početničke do akademske razine
- sposobnost da se uoče greške i nedostaci, te da se na njih ukaže na adekvatan i koristan način
- doprinos analitičnosti u vježbanju i osvještavanju vlastite interpretacije
- bolje poznavanje instrumenta, njegove povijesti te literature
- temeljna znanja koja pomažu pri izradi diplomskog rada i polaganju stručnog ispita
- razvoj generičkih vještina.

Na kraju ankete - anketirani nastavnici su upitani koliko često mijenjaju ili dopunjuju sadržaj i način izvođenja predmeta. Samo se jedan ispitanik izjasnio da ne mijenja sadržaj predmeta dok su ostali odgovorili da način izvođenja predmeta prilagođavaju predznanju i mogućnostima generacije studenata te najčešće temeljni sadržaj dopunjuju i proširuju

aktualnim saznanjima. Na pitanje o mogućim promjenama koncepta te prijedlozima za poboljšanje nastave većina njih je zadovoljna dosadašnjim, a ovo su neke njihove sugestije:

- ujednačiti sadržaj i način predavanja metodike pojedinih instrumenata,
- ugostiti vanjske goste/predavače koji bi dodatno stimulirali studente i obogatili sam kolegij,
- razdvojiti metodike srodnih instrumenata na individualne predmete,
- prebaciti slušanje predmeta na neku određenu studijsku godinu sukladno očekivanim predznanjima za predmet (prva, treća),
- uključiti više praktičnog rada s učenicima,
- upriličiti zajedničke sastanke s mentorima pedagoške prakse u glazbenim školama,
- ukinuti ocjenjivanje predmeta Pedagoška praksa,
- poticati studenta na aktivnost i samostalni rad (diskusije, čitanje stručne literature, pisanje)
- razraditi neke od specifičnih metodičkih situacija, primjerice rad s predškolskom djecom ili odraslim učenicima.

Diskusija i zaključak

Uspoređujući rezultate sadržajne analize opisa predmeta s odgovorima nastavnika može se ustanoviti da je praksa puno sadržajnije i aktualnija. Tome svakako pridonosi različitost s obzirom na prirodu instrumenta i osobine učenika (dob, specifične predispozicije). Sadržaj predmeta Metodika kod nekih studija nadomješta nedostatak nekih drugih kolegija koji bi se primjerice, bavili literaturom, povijesti te građom i akustikom instrumenta. Uspoređujući sadržaje i način izvođenja s očekivanim pedagoškim kompetencijama (Polifonia working group, 2010) može se konstatirati da Metodika nastave instrumenta /pjevanja kao i ostali predmeti iz pedagoške grupe predmeta doprinose jačanju kompetencija koje se tiču planiranja i organiziranja nastave te definiranja ciljeva, međutim, nedostaju sadržaji koji bi jačali kompetencije u području praćenja i vrednovanja procesa u svrhu učinkovitog poučavanja i učenja. Kao što su istakli sudionici istraživanja, nužno je razvijati komunikacijsku kompetenciju budućih nastavnika jer bez nje pedagoška kompetencija ne može zaživjeti. U stvaranju podržavajućeg i suradničkog okruženja nužno je prepoznati razvojnu stepenicu, mogućnosti i predispozicije kao i socijalni i kulturni identitet učenika. Znanja o psihološkom i socijalnom razvoju te kulturnim vrijednostima bila bi za buduće nastavnike vrlo vrijedna. Premda preostale tri kompetencije nisu isključivo u domeni ove skupine predmeta, potrebno

je, kako navode i neki od ispitanika, kod budućih glazbenika i nastavnika oblikovati svijest o važnosti osobnog i profesionalnog rasta.

Poučavanje glazbe, kako je već istaknuto, u tijesnoj je vezi s aktivnim umjetničko glazbenim djelovanjem stoga bih zaključila riječima jednog od sudionika istraživanja.

...naravno, kompletan pedagog se postaje i sa potrebitim višegodišnjim iskustvom, a kvaliteta nastave je, naravno, ovisna o konkretnoj sviračkoj vještini i vladanju instrumentom svakog pojedinca, što je specifičnost našeg zanimanja...

Literatura

- Bežen, A. (2008) *Metodika – znanost o poučavanju nastavnog predmeta*. Zagreb: Profil
- Juntunen, M.-L. (2014) Teacher educators' visions of pedagogical training within instrumental higher music education. A case in Finland . *British Journal of Music Education*, 31, pp 157-177. doi:10.1017/S0265051714000102. [11.07.2014.]
- Demarin, M. (1941) *Prijedlog za reformu pedagoškog studija u Akademiji glazbe*. dopis upućen Akademiji glazbe i kazališne umjetnosti Zagreb, 14. travnja 1941., arhiv Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu
- Državna muzička akademija (1936) *Izveštaj za školsku godinu 1935-36*. Zagreb Državna muzička akademija u Zagrebu
- Državna muzička akademija (1937) *Izveštaj za školsku godinu 1936-37*. Zagreb Državna muzička akademija u Zagrebu
- Državna muzička akademija (1940) *Red predavanja u Nastavničkom otseku Državne muzičke akademije u Zagrebu*. interni dokument, arhiv Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu
- Kos, K. ur.(1981) *Muzička akademija u Zagrebu 1921-1981: spomenica u povodu 60. godišnjice osnutka*. Zagreb: Muzička akademija u Zagrebu
- MA (2013) *Elaborat o studijskom programu Integriranog sveučilišnog studija za instrumentaliste*. Zagreb. Muzička akademija Sveučilišta u Zagebu. Dostupno na: <http://www.muza.unizg.hr/images/recenzije/INSTRUMENTALISTI/OBRAZAC%201.pdf> [4.srpnja 2014.]
- MA (2013) *Elaborat o studijskom programu Integriranog sveučilišnog studija Pjevanje* Zagreb. Muzička akademija Sveučilišta u Zagebu. Dostupno na: <http://www.muza.unizg.hr/images/recenzije/PJEVANJE/OBRAZAC%201.pdf> [4.srpnja 2014.]

POLIFONIA WORKING GROUP FOR INSTRUMENTAL AND VOCAL MUSIC

- TEACHER EDUCATION (2010) *Handbook – Instrumental and Vocal Teacher Education: European Perspectives*. Brussels: AEC Publications. dostupno na : <http://www.aec-music.eu/userfiles/File/aec-handbook-instrumental-vocal-teacher-education-european-perspectives-en.pdf> [11.srpnja 2014.]
- UMAS (2005) *Prijedlog preddiplomskog studijskog programa: Odsjek za glasovir*. Sveučilište u Splitu Umjetnička akademija. dostupno na : <http://www.umas.hr/wp-content/uploads/2008/07/glasovir-preddiplomski.pdf> [4.srpnja 2014.]
- UMAS (2005) *Prijedlog diplomskog studijskog programa: Odsjek za glasovir*. Sveučilište u Splitu Umjetnička akademija. dostupno na : <http://www.umas.hr/wp-content/uploads/2008/07/glasovir-diplomski.pdf> [4.srpnja 2014.]
- UMAS (2005) *Prijedlog preddiplomskog studijskog programa: solo pjevanje*. Sveučilište u Splitu Umjetnička akademija. dostupno na : <http://www.umas.hr/wp-content/uploads/2008/07/solo-pjevanje-preddiplomski-2013-n.pdf> [4.srpnja 2014.]
- UMAS (2005) *Prijedlog diplomskog studijskog programa: solo pjevanje*. Sveučilište u Splitu Umjetnička akademija. dostupno na : <http://www.umas.hr/wp-content/uploads/2008/07/solo-pjevanje-diplomski-2013-n.pdf> [4.srpnja 2014.]
- UMAS (2005) *Prijedlog preddiplomskog studijskog programa violine (Odsjek za gudačke instrumente)* Sveučilište u Splitu Umjetnička akademija. dostupno na : <http://www.umas.hr/wp-content/uploads/2009/04/violina-preddiplomski.pdf> [4.srpnja 2014.]
- UMAS (2005) *Prijedlog preddiplomskog studijskog programa flaute (Odsjek za puhačke instrumente)* Sveučilište u Splitu Umjetnička akademija. dostupno na : <http://www.umas.hr/wp-content/uploads/2009/04/flauta-preddiplomski.pdf> [4.srpnja 2014.]
- Zlatar, J. (2006) *Metodičke osnove klavirske pedagogije Ladislava Šabana (1918.-1985.)* U: Šicel, M. (ur.) *Ladislav Šaban - Ostavština za budućnost : zbornik radova sa Znanstvenog susreta u povodu 20. obljetnice smrti akademika Ladislava Šabana održanog 26. rujna 2005. godine u Varaždinu*. Zagreb; Varaždin: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni rad u Varaždinu: Varaždinske barokne večeri, 2006. str. 39-48. Dostupno na: <http://dizbi.hazu.hr/?vdoc=4550> [10.srpnja 2014.]

Abstract

This paper examines the current state in the field of teaching the teaching methodology for musical instruments and singing at the higher education music institutions in Croatia. In the introductory part the author gives a general overview of the study programs for the classes that deal with teaching methodology for musical instruments or singing, and analyses the content based on the available documents, academic programs and implementation plans. The central part of the paper deals with the analysis of the research results. Respondents were university teachers (N = 14) who teach the similar content subjects at one (or more) of the three higher education music institutions in the Republic of Croatia, which, among other things, educate future teachers of individual musical instruments / singing. Data was collected using a questionnaire, which, along a number closed-type questions gave respondents the option to freely describe, comment and give suggestions on the content, performance, shortcomings and possible improvements in the performance of teaching the subjects Methodology of teaching musical instruments / singing. Results of the first part of the study indicate significant differences in the content of study programs that cannot be explained entirely through the different approaches to individual musical instrument playing or singing. The results of the second part of the research indicate the differences in practical approach, method of performing and the demands of the students during class and during the exam. The final section of the paper summarizes and comments the claims of respondents with regards to possible improvements in the training methods for future musical instrument/ singing teachers.

Keywords music schools, music pedagogy, methodology, teaching musical instruments and singing, teacher training